

Je moet als management voorkomen dat in geval van fraude advocaten en accountants de regie overnemen. Die boodschap heeft Ahold-bestuurslid Peter Wakkie op basis van zijn eigen 'Amerikaanse' ervaringen.

LEX VAN ALMELO

Peter Wakkie (Ahold) werkte mee met de SEC

'Je moet soms de druk van accountants weerstaan'

Peter Wakkie was een van de huisadvocaten van Ahold voordat hij werd geroepen tot de raad van bestuur. Als *chief corporate governance counsel* moest Wakkie de ontstane juridische problemen bij Ahold saneren. Daar is hij nu bijna mee klaar. Ahold trok \$ 1,1 miljard uit voor een wereldwijde schikking met beleggers. Behalve de eigen bestuursleden moest ook het management van US Food Service het veld ruimen, nadat het de omzet kunstmatig had opgeschroefd met fictieve inkoopkortingen. In totaal werden veertig functionarissen van het concern naar huis gestuurd, terwijl disciplinaire maatregelen werden getroffen tegen zestig anderen. Een wereldwijde klokkenluidersregeling en gedragscode werden ingevoerd. Alle werknemers van US Food Service moesten integriteits-trainingen volgen, net als de hogere functiegroepen bij Ahold en andere dochtermaatschappijen. Mede dankzij deze herstelmaatregelen zijn de strafrechtelijke gevolgen van de fraudes beperkt gebleven.

‘Anders dan in Nederland ben je in feite verplicht om mee te werken als je geen zware straf wilt riskeren.’

Nul dollar boete

De Nederlandse strafrechter legde oud-ceo Cees van der Hoeven, oud-cfo Michiel Meurs en bestuurslid Jan Andreae milde straffen op wegens fraude. In de Verenigde Staten loopt het justitieel onderzoek naar voormalige medewerkers en voormalige leveranciers van US Food Service nog. Ahold zelf is niet strafrechtelijk vervolgd. Het concern trof een schikking van € 8 miljoen met het openbaar ministerie in Nederland en kreeg een ernstige berisping van beurstoezichthouder Euronext, omdat het de markt te laat had ingelicht. En in de Verenigde Staten ontsprong Ahold de dans: de Securities and Exchange Commission heeft geen boete opgelegd. Ten eerste omdat de problemen bij US Food Service al bestonden voordat Ahold dit bedrijf overnam. Ten tweede omdat Ahold uitgebreide ‘herstelmaatregelen’ heeft getroffen. En ten slotte omdat de concernleiding ‘voorbeeldig’ heeft meegewerkt aan het SEC-onderzoek.

‘Het is moeilijk om de onderneming te blijven besturen als je weet dat je aan alle kanten wordt onderzocht.’

‘Hybride situatie’

Volgens artikel 10A van de Securities Exchange Act moet de accountant bij elk signaal van strafbare feiten een onderzoek instellen en proberen aan te geven wat de gevolgen daarvan zijn voor de financiële verslaggeving van de onderneming, inclusief eventuele boetes, straffen en schadevergoedingen. Net als in Nederland moet de controlerend accountant van een beursvennootschap de onregelmatigheden melden aan de toezichthouder als de onderneming geen adequate maatregelen treft. Peter Wakkie: “Bij onregelmatigheden krijg je een beetje hybride situatie. Aan de ene kant dringt de accountant aan op maatregelen en probeert zo te voorkomen dat hij de onregelmatigheden moet melden bij de SEC. Aan de andere kant oefent hij druk uit op de concernleiding om voor de zekerheid toch te melden bij de SEC. De accountants hebben ons nooit met zoveel woorden gewezen op artikel 10A, maar zeiden dat het misschien wenselijk zou zijn om de toezichthouder in te lichten. Dat hebben wij toen gedaan en aangekondigd dat we de jaarrekeningen gingen herzien. De SEC zei toen: wij willen er bovenop zitten en we beraden ons op sancties.”

In de strafzaak tegen Van de Hoeven c.s. zei de officier van justitie dat zij dertig jaar cel hadden kunnen krijgen ...

“Ja. In de Verenigde Staten zijn de sancties veel hoger en de regels veel strenger. Anders dan in Nederland ben je in feite verplicht om mee te werken als je geen zware straf wilt riskeren. Het komt erop neer dat de accountant een bevriend en onafhankelijk advocatenkantoor inschakelt en op naam van dat kantoor onderzoek laat instellen door forensisch accountants van een ander kantoor. Op deze manier vallen de resultaten van het onderzoek onder het *attorney client privilege*, het verschoningsrecht van de advocaat. Maar in de praktijk blijft de informatie daarmee niet vertrouwelijk, omdat de SEC en justitie het onderzoeksrapport opeisen.” In het kader van de medewerking moesten ondernemingen tot voor kort het *attorney client privilege* prijsgeven. Met andere woorden: ook

vertrouwelijke informatie aan de autoriteiten verstrekken, wanneer deze daar om vragen. Sinds december 2006 zijn die voorschriften iets versoepeld en is het bedrijven ook niet langer verboden om de advocaatkosten voor te schieten van werknemers die voorwerp zijn van onderzoek (zie kader ‘Meewerken met Justitie’, pagina 16).

Kort houden

“Het is moeilijk om de onderneming te blijven besturen als je weet dat je aan alle kanten wordt onderzocht. De forensisch accountants van PricewaterhouseCoopers hebben goed werk verricht, maar voerden hier zo’n beetje de regie. Accountants - en de advocaten van de ingeschakelde *law firm* - willen in de rapporten zo scherp mogelijk voor de dag komen en alle feiten blootleggen. Vaak hebben die accountants en advocaten eerder gewerkt bij de SEC. Maar alles blootleggen is niet per se goed, want zo’n rapport gaat een eigen leven leiden. Het

‘De forensisch accountants van PricewaterhouseCoopers hebben goed werk verricht, maar voerden hier zo’n beetje de regie.’

rapport van PwC ging niet alleen naar de SEC, maar uiteindelijk ook naar het Amerikaanse ministerie van justitie en het Nederlandse OM. Bovendien is er gebruik van gemaakt in de enquêteprocedure die de Vereniging van Effecten Bezitters had aangespannen. Je haalt met zo’n rapport een hoop ammunitie naar boven voor deze en gene.”

Maar wat doe je er aan?

“Je moet die advocaten scherp aansturen en de accountants kort houden. Die advocaten roepen dan: dat is *interference*, je bemoeit je met onze zaken. Maar ik zeg dan: ik vind dat ik feitelijke onjuistheden moet kunnen corrigeren. Zo niet, dan ga ik naar een ander kantoor.”

Zal de SEC niet twijfelen aan het onderzoek als u dat op deze manier beïnvloedt?

“Je moet ook een beetje voor je zelf opkomen. En je moet greep houden op het proces. Onder meer door zelf het advocatenkantoor en de forensisch accountants uit te zoeken.” ▶

Peter Wakkie:

‘Het is helemaal niet noodzakelijk om je zelf te beschuldigen. Europese ondernemingen doen dat uit onervarenheid met de Amerikaanse praktijk.’

‘Je haalt met zo’n rapport een hoop ammunisie naar boven voor deze en gene.’

wegens medeplichtigheid aan belastingfraude, durfde justitie geen hoge straf te eisen, omdat anders weer een groot accountantskantoor zou omvallen ...”

Paniek voorkomen

Europese ondernemingen hebben weinig ervaring met de Amerikaanse praktijk. Geeft u ze advies als zij in de problemen zitten?

“Zij komen hier soms langs om raad te vragen. Siemens is na de beschuldiging van corruptie ook bezig zijn weg te zoeken nu het wordt geconfronteerd met de voorschriften uit de Foreign Corrupt Practices Act. Voor ons speelde deze wet eventueel alleen bij Disco in Argentinië.”

Hoe kun je je als onderneming voorbereiden op dit soort zwaar weer?

“Je moet je eerst afvragen wat je allemaal kan overkomen en wat de risico’s zijn. Daarna drie mensen aanwijzen die de regie gaan voeren als er onregelmatigheden worden ontdekt. Tot slot het hele proces heel goed doordenken. Waarin kunnen de onregelmatigheden uitmonden? Welke adviseurs wil de onderneming inhuren? Hoe kun je de raad van bestuur en raad van commissarissen goed voorlichten, zodat er geen paniek over claims ontstaat? Paniek voorkomen moet, anders ga je failliet. En als het nodig is moet je de druk van de accountants weerstaan.”

In de discussie over boekhoudschandalen gaat het meestal over accountants die de druk van het management moeten weerstaan ...

“Dat heeft zich voor mijn tijd afgespeeld. Daar kan ik geen uitspraken over doen.” ■

Nederland of VS?

‘We want bodies’, zouden de forensisch accountants van PwC volgens Van der Hoeven en Meurs hebben geroepen op de gang van het hoofdkantoor ...

“Hoe meer je vindt, hoe meer je schoon schip maakt, is het idee. Maar als management moet je ook denken om de continuïteit van het bedrijf. Soms is het beter om helemaal niet bij voorbaat personen te ontslaan. Als mensen functioneel bij de onregelmatigheden betrokken zijn, maar daar geen wetenschap van hebben, moeten zij gewoon blijven. Anders heb je op het laatst geen bedrijf meer over. Je moet dus meewerken met de autoriteiten, maar je eigen positie niet in de waagschaal stellen. Ik heb als advocaat vijf jaar in New York gewerkt en wist dus wel hoe het werkte. Het is helemaal niet noodzakelijk om

je zelf te beschuldigen. Europese ondernemingen doen dat uit onervarenheid met de Amerikaanse praktijk, maar realiseren zich niet welke gevolgen dat kan hebben in vervolgprocedures.”

Verdiend de Amerikaanse aanpak de voorkeur boven de Nederlandse?

“Tja ... Ik ben wel meer voor duidelijke regels dan voor principes die voor meerdere uitleg vatbaar zijn. En op zich is het ook heel goed dat er scherp toezicht is en dat er sancties zijn. Maar de Amerikaanse sancties zijn heel erg streng. Er is nu wel een tendens om voorzichtiger te zijn met het opleggen van sancties. Achteraf heeft het Supreme Court gezegd dat Arthur Andersen niet zo had mogen worden gestraft. En in de strafzaak tegen KPMG US,

FOTO: SIMONE VANES